



## Pomáhám těm, kteří jsou kolem mě

Libérie je jednou z nejchudších zemí na světě. Pomoci tamním lidem se díky českým dárcům snaží organizace Likvidace lepry, která patří pod pražské arcibiskupství. O projekty se na místě stará **André Stelder**, původem Holanďan. Rozhovor s ním vznikl během inspekční cesty přímo v Libérii.

### ■ Hlavním projektem Likvidace lepry v Libérii je Rehabilitační centrum v Gantě. Jak se mu daří?

Je to velmi stabilní místo, lidé ho dobře znají. Léčíme v něm především lepru, vředy buruli a tuberkulózu. Pracuje zde mnoho bývalých pacientů. Po vzoru tohoto centra by měla po celé zemi vzniknout menší střediska, která by léčila lehčí případy. Ganta by se pak měla věnovat hlavně těm těžším. V Libérii je cestování velmi komplikované, je potřeba, aby se lidé k pomoci dostali poblíž míst, kde žijí lidé.

### ■ Jak jste se dostal k práci v Africe? Podle toho, jak se tu vyznáte, je vidět, že se rozvojové pomoci věnujete už mnoho let.

Už jako dítě mě silně zasahovaly obrázky hladových dětí, které jsem viděl v různých časopisech. Sledoval jsem pozorně i válku ve Vietnamu a v Kambodži, vzdálené země mě zajímaly stále víc. Studoval jsem na učitele, pak sociální geografii rozvojových zemí. Specializoval jsem se na jihovýchodní Asii. Jako diplomovou práci jsem dělal výzkum na Filipínách.

Chtěl jsem se pak profesně věnovat rozvojové pomoci, ale pro absolventa není snadné, aby ho nějaká nezisková organizace někam vyslala. Chyběly mi zkušenosti. Šel jsem proto pracovat do marketingu a byznysového poradenství. Dělal jsem to 15 let.

### ■ Ale zájem o rozvojové projekty vás neopustil.

Přišla krize středního věku a já se rozhodl, že budu dělat to, co jsem vždy chtěl. Původně jsem měl jít do jihovýchodní Asie, ale na projekt se nepodařilo sehnat peníze. Pak mi řekli, abych šel do Zimbabwe, ale kvůli politické situaci to nešlo, takže jsem šel do Namibie. Tam jsem se do Afriky zamíloval. Dalších 20 let jsem pak strávil střídavě v Africe a jihovýchodní Asii.

### ■ Mnoho lidí chce pomáhat, ale vidí i rizika – nemoci, nestabilní politickou situaci atd. Sdílette tyto obavy?

Máte bezpečnostní trénink, na mnoho situací jste připraven. Různé neziskové organizace akceptují též odlišnou míru rizika. Když například pracujete pro Lékaře bez hranic, dostanete se do riskantnějších oblastí. Jiné organizace jsou mnohem opatrnější. Například práce pro německou charitu je klidnější, nikoho neposílají do nebezpečných oblastí. Váš zaměstnavatel si důkladně prověřuje, kam vás posílá. Když jste v zemi déle, tak si pak dovolíte víc. Po sedmi letech v Namibii jsem už dělal věci, které byly mimo můj bezpečnostní plán. Věděl jsem, co si mohu dovolit. Nějaké nebezpečí vždy hrozí, i v Holandsku jsou nebezpečná místa, kam v noci nechodíte.

### ■ A co nemoci?

Mám zkušenost s mnoha tropickými nemocemi, malárii jsem měl mnohokrát. Byl jsem v mnoha nemocnicích a zdaleka ne všude pracovně. Jednou v Indonésii to bylo hodně zlé, museli mě odeslat do Thajska a pak i do Holandska. Tři týdny jsem pak odpočíval. Obvykle jsem tu ale zdravý, dobře zvládám zdejší klima. Kvalita zdejších nemocnic ale není dobrá, v celé Libérii není například kardiolog. Měl jsem trochu problémy se srdcem a na kontroly jsem musel do Evropy.

### ■ Zemí hodně zasáhla epidemie eboly. Byl jste tu v té době?

Byl jsem předtím v Jižním Súdánu

a do Libérie jsem přišel právě během epidemie eboly. Bylo třeba dávat pozor, dbát na hygienu. Když ale dodržíte daná pravidla, jste v pohodě.

#### ■ Jak se vám pracuje s africkou mentalitou?

Musíte si zvyknout, jak lidé reagují. Něco je potřeba akceptovat, je třeba s místními lidmi vycházet. Pak jsou ale věci, které tolerovat nemůžete. Určitá pravidla musejí dodržovat, zvláště vaši zaměstnanci.

Afrika je hodně rozmanitá. Tady v západní části se mi velmi líbí muzikálnost. Když někde v Libérii hraje hudba, nikdo neprojde kolem, aniž by neudělal pár tanečních pohybů. Naopak v Jižním Súdánu se venku téměř netančí. Líbí se mi, že mnoho věcí berou lehce, nestresují se.

Také si snadno zvyknete na to, že jste respektovanou osobou. Doma jsem jedním ze sedmi milionů a jím ve fast foodu, tady mě zve na večeři arcibiskup nebo ministři. Je to návykové.

#### ■ Je tu něco, co opravdu nemáte rád?

Vadí mi násilí, které je tu vidět minimálně více než v Evropě. Lidé občas na veřejnosti mlátí děti, kluci své přítelkyně. Také na kontrolních stanovištích se necítím dobře, zvláště když jsou kolem mě lidé se zbraněmi.

#### ■ Svou energii a peníze využíváte i pro osobní charitu, podporujete fotbalový klub. To není zrovna obvyklé.

Jednou za mnou přišla skupina kluků a řekli mi, že je fotbal baví a chtěli by založit tým. Potřebovali pronajmout hřiště, koupit míč a dresy. Postupně jsem je začal podporovat a vtáhl do toho i další, hledali jsme sponzory mezi firmami.

Není to jenom o fotbale, ale i o tom dostat kluky z ulice. Mnozí, kteří i dokončí střední školu, se potulují po ulicích, kouří marihuanu. Pravidelný trénink a společný cíl jim hodně pomáhá. Někteří pak i snáze najdou práci.

#### ■ Fotbalem se tedy neživí?

Zatím nejsou placeni, to bychom museli hrát vyšší soutěž. Všichni by ale chtěli uspět a získat angažmá v Evropě či Číně. Ale šanci má tak jeden z ti-

síce. Přesto jim to dává perspektivu. Pro soutěž, kterou hrajeme, můžeme registrovat 30 hráčů, máme jich ale skoro 50, někteří s námi jen trénují.

#### ■ Podporujete i další mladé lidi. Jak se k vám dostali?

Většina projde fotbalovým klubem, podporuji i jednoho zpěváka. Snažím se je podpořit v tom, co chtějí dělat – aby dostali šanci rozjet třeba drobné podnikání. Kvůli kolapsu ekonomiky během eboly je v zemi málo peněz. Bez podpory je velmi těžké cokoliv začít.

Pomáhám těm, kteří jsou kolem, se kterými mám nějaký vztah. Nemohu zachránit všechny, ale mohu dát šanci těm, kteří žijí v mé blízkosti.

#### ■ Zlepšuje se situace v Libérii?

To zatím nejsem schopen posoudit. Země se během epidemie eboly na sedm měsíců zastavila. Když učitel nedostane výplatu, nejde si pak na trh koupit zeleninu, zemědělci pak nemají za co sázet další plodiny. V systému je stále málo peněz, vláda nemá dost liberijských dolarů na platy.

Nevidíme hladové lidi na ulicích, mnoho rodin ale nemá peníze na jídlo třikrát denně. A jedí velmi prostě – často rýži s trochou oleje. Maso a zelenina jsou pro ně příliš drahé.

■ *Tomáš Kutil, Katolický týdeník*

#### Likvidace lepry

Nezisková organizace, jejímž zřizovatelem je Arcibiskupství pražské. Základním smyslem její existence je získávání prostředků na podporu léčby malomocenství (lepry), TBC a osvěta o těchto nemocích.

Vlastní činnost je prováděna vždy ve spolupráci s místní organizací v zemi, kde působíme, především se jedná o církevní autoritu (biskupství) či charitativní organizace a veřejný sektor zastupující místní vládu.

#### Jedná se o misijní organizaci

Není závislá na politické moci ani v ČR, ani v zemích, kde působí. To dovoluje podporovat projekty, které jsou dlouhodobé a vyžadují vytváření vztahů důvěry a odbourávání předsudků, které s sebou především lepra přináší. Naším cílem není vyléčit nemocného, ale uzdravit člověka!

#### Málo může znamenat mnoho

Léčba pacienta v raném stadiu malomocenství stojí přibližně 200 korun. Základní léčba pacienta s tuberkulózou stojí přibližně 1 400 korun.

**Veřejná sbírka LL:  
2900648127/2010**

